

אפריל 2016
ניסן תשע"ו

גיליון מספר 23

עלון אלקטרוני לענייני תיירות חקלאית* וכפרית
מופק ע"י משרד החקלאות ופיתוח הכפר,
הרשות לתכנון ושה"מ

תיירות

***תיירות חקלאית:** פעילות של ביקור ואירוח במשק חקלאי המגדילה את הכנסת החקלאי, מגוונת אפשרויות תעסוקה במרחב הכפרי ומציגה את החקלאות לקהל הרחב.

תוכן העניינים

7	שי דותן	מ"תיירון לתיירון" - אירועים ופעילויות בתיירות הכפרית
10	המערכת	אירועים קרובים
11	רנית רוזנטל	החוויה החקלאית – חלק א'
16	עפרה גזית	פרויקטים תיירותיים חדשניים במועצה אזורית תמר
24	דובי וולפסון	סיור בעמותת כרמלים
29	חנה גינת	תלמים – חווה שיקומית תיירותית
35	קובי מלר	תקציר הרצאתו של קלאוס ארליך, מזכיר ארגון התיירות הכפרית האירופאי
38	בני בן ישראל	תיירות חקלאית באיטליה – רשמים ותובנות מסיור לימודי
42	ישראל גלון	טיול לעץ מיוחד במרחב הכפרי
44	תרגום: צפריר בצר	קישורים לנעשה בעולם

חברי המערכת

צפריר בצר, מנהל תחום תכניות עבודה ופרסומים, שה"מ; **ברכה גל**, מנהלת תחום כלכלת הייצור, שה"מ; **דובי וולפסון**, ממ"ר סחלבים ושתלנות, תחום פרחים, שה"מ; **ניבה גרינברג**, האגף לתכנון כפרי אזורי, הרשות לתכנון; **עליזה זז'ק**, מרכזת בכירה פרסומים, האגף למחקר כלכלה ואסטרטגיה; **שי דותן**, מנהל תחום בכיר כלכלה כפרית ותיירות, הרשות לתכנון.

עריכה גרפית: **לובה קמנצקי**; עריכת לשון: **עדי סלוניקו**

אנו מצפים לרעיונות ולהצעות שיגיעו מכם, הקוראים.
נשמח לקבל התייחסות, כתבות, מידע על אירועים ועוד.

את החומר יש להעביר לשי דותן: shadot@moag.gov.il

ושוב אתכם באיליון ה-23 fe ה"תיירון"

אנו שמחים להגיש לכם את הגיליון ה-23 של התיירון. בשער הגיליון הכניסה למושב בית הלל שבאצבע הגליל. בבית הלל מיזמים רבים של תיירות חקלאית וכפרית, וביניהם רפת "דרך החלב" במשק קורלנדר, שהיא אחת ממיזמי התיירות החקלאית אשר זכה לתמיכה בפיתוח מרכז מבקרים בסוף שנת 2015.

רוכבי אופניים לחופי ים המלח

גיליון זה ייפתח בכתבתה של רנית רוזנטל, אדריכלית נוף המתמחה בתכנון ובעיצוב מתחמי פנאי ונופש, מלונות ואתרים תיירותיים. רנית מתאימה את התכנון והעיצוב הנופי לחוויה ולפוטנציאל העסקי הגלומים באתר. רנית תחלוק עמנו מניסיונה בשתי כתבות, והראשונה מפורסמת בגיליון זה.

מכאן נדרים למועצה האזורית תמר שלחופי ים המלח. עופרה גזית שיתפה את הקוראים בשני פרויקטים תיירותיים חדשניים במועצה: "סיפור מקומי" ו"חופשה בהתאמה אישית".

פורום מחלקות ועמותות תיירות סייר בעמותת כרמלים. דובי וולפסון משתף ברשמים מהסיור.
וקצת צפונה משם - בקיבוץ מגידו - קיימת חווה אורגנית המעסיקה כמאה בני אדם בעלי מוגבלויות שכליות התפתחותיות. לאחרונה החווה פתחה שעריה לתיירות, וחנה גינת, רכזת התיירות, מספרת על הפעילות במקום.

תצפית מגג מלון אלמא

הטוקול בחוות תלמים במגידו

קובי מלר סיכם עבורנו הרצאה ששמע ממצכיר ארגון התיירות הכפרית האירופאי, ובימים אלו שנציגי התיירנים במרחב הכפרי מכל צורות ההתיישבות משנסים כוחות להקמת גוף שייצג אותם, חשבנו שנכון לפרסם את הדברים. ועוד מניסיונם של אחרים: בני בן ישראל מציג רשמים ותובנות מסיור לימודי באיטליה. הפינות הקבועות שלנו מסיימות את הגיליון: ישראל גלון מספר על טיול לעץ מיוחד, והפעם לפיקוס הבנגלי שבשדה אליהו; צפריר בצר מתרגם שלושה קישורים לנושאים הקשורים לפיתוח כפרי.

הפיקוס בשדה אליהו

קריאה מהנה

אנו מאחלים לכל הקוראים
חג פסח שמח
ופאורות טובות לחקלאי ישראל

מ"תיירון לתיירון"

אירועים ופעילויות בתיירות הכפרית

כתב: שי דותן

פריחת הנשירים בסיומה, ההדרים מתחילים ללבלב, ועונת תיירות חגי האביב והקיץ בפתח. השנה האחרונה, שנת 2015, הייתה שנה קשה מבחינת התקציב שמשרד החקלאות ופיתוח הכפר העמיד לרשות המרחב הכפרי, כיוון שתקציב המדינה אושר רק בסוף נובמבר, וההתחייבויות יצאו רק בסוף השנה. עם זאת, הצליח המשרד להקצות תקציב גדול יותר מבכל שנה לפיתוח הכפר – יותר מ-20 מיליון שקל יועדו לתוכניות בתחום, למוקדי משיכה, לפסטיבלים, לקורסים ולמרכזי מבקרים. מובן שאין הקומץ משביע את הארי, והדרישה לסיוע גוברת עם השנים, לצד ההבנה שאפשרויות התעסוקה הנלוות לחקלאות הן עוגן כלכלי במרחב הכפרי. מקצת מפעילות האגף בתמיכה בעוגנים לפיתוח הכפר סוכמו בחוברת המציגה את העוגנים שהוקמו מתחילת תוכנית פיתוח הכפר בשנת 2006 ועד היום.

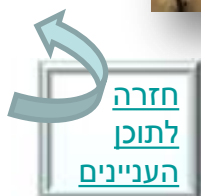

בחדש ינואר התקיים כנס כנרת הבינלאומי ה-8 לתיירות בטבריה שמארגנת מכללת כנרת. נושא הכנס הפעם היה "תיירות כמקדמת שלום בין אנשים ומדינות: חזון או מציאות?" בכנס השתתפו מומחים מהארץ ומהעולם והוצגו בו מקרי בוחן ופרויקטים ממוגוון מדינות וערים בעולם שבהן התיירות שימשה זרז לתהליכי נורמליזציה, שלום או יישוב סכסוכים לאחר קונפליקט ממושך, כמו קפריסין ומדינות יוגוסלביה לשעבר.

כמו כן, נדונו דרכי ההתמודדות עם הדימוי של יעד התיירות בזמן משבר וכיצד מתגברים עליו. הכנס היה חשוב וענייני והיווה נקודת מפגש לעוסקים בענף התיירות ובמה לדיון בסוגיות אקטואליות.

כמדי שנה, גם השנה התקיימה בחדש פברואר תערוכת IMTM. התערוכה חושפת את המרחב הכפרי לסוכנים, למורי הדרך, לעוסקים בענף ולמתעניינים. תערוכה זו היוותה במה חשובה להופעתם של אתרים, עמותות ואף יישובים, אשר נערכו והשקיעו בחשיפתם ובהצגתם לקהל המבקרים. היישובים המצטרפים לענף מבינים את חשיבות ההשקעה בשיווק ובחשיפה של המוצר התיירותי, ככל מוצר אחר.

משרד החקלאות ופיתוח הכפר ממשיך לקדם את התיירות בחברה הבדואית כענף כלכלי בר-קיימא. בפברואר השקנו את תוכנית העבודה לפיתוח התיירות הבדואית בנגב בנוכחות שר החקלאות ופיתוח הכפר וראשי הרשויות הבדואיות. את עיקרי התוכנית הציגה תמר קוכנר אברהם שהייתה הפרויקטורית לפיתוח התיירות בשנתיים האחרונות. תמר, לצדו של צביקה פסטרנק, הניחו את הבסיס לפרויקטים, התחברו ליזמים בשטח וקידמו אותם, הפיקו פסטיבלים ויצרו מורשת עבודה לבאים אחריהם. תמר וצביקה סיימו עתה את תפקידם, והחל מתחילת חודש אפריל תמלא את התפקיד פרויקטורית חדשה לפיתוח התיירות בחברה הבדואית, ירונה בן שלום ריצרדסון, ואנו מאחלים לה הצלחה.

התיירות הבדואית הציגה עצמה ביריד IMTM וביריד Biz בנגב וזכתה להתעניינות רבה, ואנו מקווים שהענף ימשיך להתפתח.

עם פריחת הכלניות, כבכל שנה נחוג בנגב פסטיבל "דרום אדום" שהפך למותג. המבקרים אינם מסתפקים בתמונות על רקע הכלניות אלא גם קונים ותורמים לכלכלה המקומית, והיזמים נערכים לכך בהתאם. אין ספק שפסטיבל "דרום אדום", ופסטיבלים בכלל, הם מכשיר לקידום התיירות והכלכלה במרחב הכפרי.

אירועים קרובים

מידע על אירועים ואטרקציות:

- www.gogalil.org
- www.gonegev.co.il
- www.touryoav.org.il
- www.gosharon.co.il
- www.goarava.co.il
- www.gobinyamin.org.il
- www.carmelim.org.il

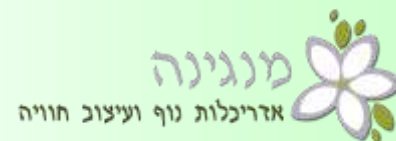
התוכן והאירועים המוזכרים באתרים שלעיל אינם באחריות
משרד החקלאות ופיתוח הכפר.

החוויה החקלאית – חזק א'

כתבה: רנית רוזנטל, אדריכלית נוף B.L.Arch

התיירות החקלאית נפוצה שנים רבות בארצנו, ומהווה עבור משקים רבים עוגן כלכלי משמעותי. כיום נראה כי המונח המתאים יותר, ואליז יש להיערך בכל משק המקיים פעילות תיירותית לצורך הבטחת הכנסתו העתידית, הוא "החוויה החקלאית".

חקלאות כמקור פרנסה

החיבור של האדם לטבע השתנה בעשורים האחרונים; התרבות האנושית המודרנית הביאה לריחוק בין השניים. רבים בחרו להתרחק מהשורשים, מהפשטות הקדמונית, מהמקור, מהטבעי, מהאדמה, ואילו היום אנו עדים למגמה הפוכה של התקרבות בין האדם לטבע, והחקלאות ששימשה במשך עשרות אלפי שנים מקור פרנסה ומזון לאדם, מקור גאווה שפע ושגשוג, הופכת היום, בנוסף לאספקת התוצרת עצמה, גם לאתרי חינוך, בילוי והצצה היסטורית למה שנחשב פעם "בסיסי" בלבד.

תהליך ההתקרבות אל הטבע בשנים האחרונות מתרחש בכמה נתיבים, כמו חינוך למודעות סביבתית, ריפוי טבעי, מזון טבעי, בריאות, אורח חיים צמחוני או טבעוני וכו'. בנוסף, קיים כיום "רעש" תקשורתי המניע את הרצון להוקיר את הטבע ולמצוא אליו חיבורים חדשים המשלבים אותו עם הקדמה והטכנולוגיה. מגמה זו יוצרת הזדמנות גדולה עבור כל משקי התיירות החקלאיים.

כיצד יוצרים חוויה חקלאית?

התיירות החקלאית מספקת חוויות רבות, כגון קטיף פירות וירקות ואכילה בשטח, ביקור ביקבים, הפקת מוצרי טבע, סיור בבתי בד, טיול בשטח והכרת כלים חקלאיים, ליטוף בעלי חיים, ביקור במשק חי, ברפתות, בדירים, באורוות ועוד.

החקלאי מציג מעשייתו וממרכולתו, ומנגיש חוויה ייחודית וחשובה למבקר. הוא מאפשר לו להבין את העולם החשוב של החקלאות ולהתקרב אליו, תוך טיפוח ערכי עשייה עמלנית, התנסות בחדש, ליטוף, פיתוח רגשות כמו חמלה, רכישת ידע, הבנת תהליכים, חיבור לספרות, אגדות והיסטוריה, אך בעיקר חיבור לתוצרת מן הטבע, לעתים בשילוב אמצעים טכנולוגיים מתקדמים. למרות כל זאת, נשאלת כיום השאלה, כיצד ניתן ליצור ולהעצים חוויה וזיכרון שיספקו למבקר רצון להגדלת ההוצאה בביקור ויהפכו אותו לשגריר.

חיבור לטבע

החוויה החקלאית

החוויה החקלאית, אם תוצג בשפה מובנת ואטרקטיבית, תמשוך אליה קהל שיחזור וימליץ, והמקום יצליח במטרותיו העסקיות והחברתיות. אך כיצד יוצרים את החיבור הנכון? ראשית, יש להבין את המבקר בעידן העכשווי. אנו חיים במציאות חברתית מורכבת; הפכנו לחברה שתרה אחר סף ריגוש גבוה יותר; המבקר מחפש ריגושים ומקומות בילוי ייחודיים ומקוריים שיפיגו את שגרת חייו.

חיבור לטבע דרך חמלה ורגש

ריגוש דו-ממדי בעידן הנוכחי

העידן החדש הווירטואלי מאפשר לחוות כל מקום בעולם באופן מידי, בכל צבע, צורה וגודל - אך עדיין בדו-ממד. הנגישות לעולם של תנועה, צבע ותוכן ברשת גדלה, תקשורת ניידת נמצאת מכל עבר, גם באפליקציות הסוחפות את המבקר בהן. החוויה שתגרום ל"זניחת המסך" וליציאה לעולם הממשי, צריכה לספק גירוי תלת-ממדי משמעותי של כל החושים. לפיכך, כל מקום תיירותי ידגיש כיום את החוויה התלת-ממדית, את ההתנסות ואת האפשרות למגע ולקרבה לטבע ולבעלי החיים, וייצור למבקר עולם מוחשי ומקיף של חווית תוכן כוללת וייחודית, וכמובן חקלאית.

חיפוש אחר תוכן וחוויה

בעוד מרחבי הטבע והחוץ הולכים ומצטמצמים בהדרגה ושלמת הבטון והמלט עוטה את גווניה ומשתלטת על הירוק, יש לפעול למען זיקוק האיכויות של המקום הפיסי שבו מתקיים האירוח: איכויותיו הנופיות, מיקומו הגאוגרפי, כיצד הוא נצפה, מה רואים ממנו, חיבורים לאטרקציות נוספות בתחום החקלאי, חיבור רעיוני, זיקה היסטורית למיקום, איכויות של טבע, נוף ותרבות; זאת, בנוסף לאטרקציה המרכזית במקום.

מובן שיש לדאוג למניעתן של בעיות הנפוצות במקומות רבים, כמו תורי תשלום ארוכים בשבתות, תורים לפעילויות בתקופות עומס, חוסר היגיינה, הזנחה עיצובית, מראה כללי מיושן ומוזנח, מסחור החוויה, מחסור במתקני שעשועים, חניה לא מותאמת, חוסר התאמה לכל גיל, הסבר ארוך ומלאה, בעיות בטיחות, מסלול לא מאורגן, בעיות נגישות, שילוט לא ברור, מחסור באזורי ישיבה ובפחי אשפה ועוד. כל אלו זקוקים להתייחסות ולטיפול, כך שיותאם המקום למבקר של היום, המוגדר יחסית כבררן וכיעיל בניצול זמנו, שלא יתעכב וודאי שלא ימליץ על המקום, אם החוויה שחוה אינה מושלמת עבורו.

גיבוש תוכן איכותי ומדויק הוא ההתחלה והראשית בתפירת העולם החדש עבור המבקר. התוכן מהווה בסיס שסביבו נרקם הסיפור ואותו ניתן לבטא בעיצוב המדייק אשר יעצים את החוויה. סיפור המעובד היטב יקנה למבקר תחושת ריגוש שתנתק אותו משגרת חייו ותסחף אותו בחוויה - שם נוצר הזיכרון.

העצמת חוויה
באמצעות חושי מגע

אטרקציות החושפות
את האדם לטבע

בתמורה לסיפור תוכן מעניין, המעובד בקפידה למידותיו ולחלומותיו של המבקר, ולחוויה "רב-חושית" מענגת - ירצה אורח המקום להתנתק מחייו ולחוות שוב את אותו ריגוש עוטף וחוויתי, וכמובן יהפוך לשגריר.

תכנון מרחב החוויה החקלאית

תפקידי כמתכננת וכמעצבת נוף וחוויה השתנה: אם בעבר היו הדרישות מן האתר לנוחות ולנעימות, הרי שכיום יש להגדיר בתחילה תוכן וסיפור חווייתי ולחברו ולהנגישו למבקר כחוויה משמעותית.

אטרקציות תיירותיות זקוקות לחידוד "המטרה" – קישור עמוק ועצמתי לדמיונו של המבקר, ברמה שתעלה על זו המוענקת לו "מבעד למסך", כך שיחווה ריגוש עז. בניית המקום והנגשתו לקהל בחיבור נכון היא עבודתו של אדריכל הנוף.

המסלול שבו יובל המבקר מתחילתו ועד סופו, הבלטת מוקדים בעלי תוכן ויצירת פעילויות חווייתיות וייחודיות - הם כליו של אדריכל הנוף ליצירת מקום תיירותי איכותי שייחרט בזיכרון ובלב וישיב את המבקר ואת מכריו לביקור נוסף.

חיבור התוכן של מקום לאדם
באופני חוויה שונים

רנית רוזנטל B.L.Arch, אדריכלית נוף, בוגרת הטכניון

נייד : 052-8358798, מייל: r@mangina.co.il, המלצות וגלריית עבודות באתר: mangina.co.il

פרויקטים תיירותיים חדשניים במועצה האזורית תמר

כתבה וצילמה: עופרה גזית, מנהלת שיווק ותיירות, החברה הכלכלית חבל ים המלח

סיפור מקומי

"לכל איש יש סיפור", לדברי חכמים • אין לדעת מה מסתתר בנפש האדם, מה עבר במהלך חייו ומהו הידע הנסתר שבמוחו • כך התחילה לה יוזמת 'סיפור מקומי' - הסיפורים המיוחדים שמאחורי אותם האנשים החיים כאן במועצה האזורית תמר שמעו סיפור... במועצה האזורית תמר נושבת רוח חדשה: פרויקט חדש העונה לשם "סיפור מקומי". מה שהתחיל מרעיון שנזרק לאוויר, החל לקרום עור וגידים וראה אור לראשונה לפני שבועות אחדים, וכעת יהפוך למסורת קבועה שתשרת את אנשי המועצה ותתרום רבות למבקרים ולתיירים באזור בגילוי הנסתר שבתוך יישובי המועצה. הכול התחיל כשהמועצה שכרה את שירותיה של חברת 'רן וולף' - תכנון אורבני ללוות את תהליך פיתוח התיירות בכיכר סדום ובמרחבי המועצה השונים.

לעבודה המשותפת נפגשו כולם בבניין המועצה ונשבו מיד בטבע הפראי שמסביב, בנוף היפה, בעצמת המדבר, בשקט, בשלווה ובהשראה שמפיח המקום בכל אחד בדרכו. הדבר המסקרן ביותר היו דווקא מי הם אותם אנשים שבחרו לחיות כאן, במקום הנמוך בעולם, הרחק מעיר אורבנית מרכזית, ממתחמים שוקקי פעילות וצפיפות אנושית, והעדיפו לבנות חייהם באופן אחר ולנסות להשפיע ולקדם אזור.

במפגשי העבודה הראשונים היה ברור לאנשי החברה שאחד המשאבים המרכזיים במקום הם דווקא הסיפורים המסתתרים מאחורי האנשים שחיים כאן, אלה המייצרים תיירות יש מאין – כך ובזכותם נברא הפרויקט 'סיפור מקומי'.

הצעד הראשון במסגרת התכנית לפיתוח התיירות היה עבודה על הסיפורים של אותם יזמים במרחב סדום דרך סדנת 'מספרי סיפורים'. את הסדנה הנחתה וניהלה שרון אביב, מנהלת 'גולם - המרכז הרב-תחומי למספרי סיפורים'. שרון היא מספרת סיפורים מוכרת וותיקה, המובילה פרויקטים בתחום הסיפור הקהילתי והעסקי בארץ ובעולם. זוהי פריצת דרך ויוזמה ראשונית של תיירות חכ"ל לקיים סדנה שכזו, המדגישה את החוזק האנושי בעולם המכר של ימינו. מה שמוכר כיום בעולם השיווק בצורה אטרקטיבית הוא התחום האנושי! לא עוד המיטה הנוחה או הג'קוזי החדש, שניתן למצוא בכל מקום, הם המושכים את המבקרים, אלא מה שנחשב למיוחד ולערך מוסף הוא המארח, הסיפור שלו, האישיות שלו והשירות שלו.

בסדנה המיוחדת הוזמנו המשתתפים ללמוד טכניקות של מספרי סיפורים (Storytelling), בכדי לעבד את סיפוריהם האישיים וה"עסקיים" של אנשי התיירות באזור ולהצמיח מהם את ה"סיפור המקומי". חומר גלם זה יהווה בסיס להמשך העבודה על פיתוח התיירות בתחום המיתוג והשיווק.

אז למה דווקא סיפורי סיפורים כצעד ראשון? כל אדם הוא סיפור, וסיפור טוב פותח את הלב ואת ה"דלת", יוצר תקשורת מיידית ומקצר תהליכים. הפרויקט יצא לדרך בתחילת אוקטובר. המפגש הראשון עם שרון אביב הזמין את המשתתפים לסדרת תרגילים

קצרים ומשעשעים, שבסופם הודגם אופן סיפור הסיפורים וניתנה הזדמנות להבין את כוחו של סיפור טוב וכיצד אפשר באמצעותו לקדם מטרות אישיות ועסקיות.

חבורה של כ- 25 תיירנים התקבצה יחד בכדי לשמוע ולהשמיע את סיפוריהם, לענות על שאלות מהותיות ולהתמודד עם כל הגורמים להקמת העסק שבבעלותם. מהמפגש עלה כי איש מהם לא חשב מעולם מדוע פתח את העסק שברשותו, מה הסיפור מאחוריו, מה מושך אותו לתחום העיסוק ועוד, או בקיצור: כיצד דווקא הוא הצליח להפיק דבש מתוך השממה. מפגש ראשוני זה הותיר את המשתתפים מופתעים לטובה. הם קיבלו במה להשמיע את הסיפור האישי שלהם, כך שיכלו להבין את עצמם מן חדש ולהיחשף לסיפוריהם של עמיתים וחברים לקהילה ולדרכי ההתמודדות שלהם בזירה העסקית התובענית.

ממפגש למפגש הסיפורים הלכו והתהדקו, עד אשר הגיעו ל"קו הגמר", ואז כבר ניכר כי לכל אחד יש סיפור מיוחד. באולם המועצה האזורית תמר התקיים המפגש המסכם והוצגו בו סיפוריהם של כל אנשי הפרויקט.

באולם נכחו צוות התיירות של החברה הכלכלית בתמר, אנשי חברת 'רן וולף', יועצי המיתוג, הקריאייטיב והשיווק, וכמובן קהל מקומי שהורכב מתושבי היישובים עין תמר ונאות הכיכר.

וכשהערב ירד על סדום, נכנסו האנשים לאולם ועמם חפצים ותמונות, מזכרות מתקופת הקמת ההתיישבות והעלייה לקרקע, אבני מדבר, ציורים, כלי קרמיקה, כלים מגולפים בעץ ומיני פריטים נוספים שמאחורי כל אחד מהם חבוי סיפור מדהים.

"כאשר אנחנו שומעים סיפור של אדם או עסק שמוגש בצורה פשוטה וברורה ועם המסר הנכון, אנחנו מיד מתחברים, זה מעורר אסוציאציות ופותח את היצירתיות והדמיון", סיפרה שרון אביב, מנחת הסדנה, והוסיפה: "היה אירוע מרגש, מרתק ומעורר השראה. בקהל התחלפו התגובות בצחוק מתוך הזדהות, התרגשות ולעתים אפילו בכי חרישי. כולם יצאו מהערב הזה מלאי צפייה להמשך הדרך", אמרה אביב, וסיכמה: "לעתים סיפור טוב זה כל הסיפור".

חאן שקדי

בזה אחר זה עלו לבמה אנשי כיכר סדום ושפכו את לבם ואת סיפור עשייתם עד להקמת העסק שברשותם. כאמור, מדובר בצעד ראשון לפעילות ענפה שעושה בימים אלה החברה הכלכלית. כעת משנעשתה דריסת הרגל הראשונה, יתפסו הסיפורים מקום חשוב בקידום התיירות במועצה, על מרחביה השונים. ייתכן כי תישקל האפשרות להרחיב פעילות זו גם ליישובים נוספים.

נפלה בחלקנו הזכות להימצא בפלא טבע מיוחד, המהווה מעין כריכה שכמו נוצרה ביד אומן לאותם סיפורים מרתקים שנחשפו במהלך הסדנה; ואולי בכלל הודות לאותה עטיפה נפלאה נוצרו הסיפורים המיוחדים לאנשים מרתקים. אין לדעת מה קדם למה, אך מה שבטוח שהשילוב בין השניים הפיח חיים אחרים בדממת המדבר ויצר סיפור מושך ומרתק במיוחד. כן, יש למה לחכות...

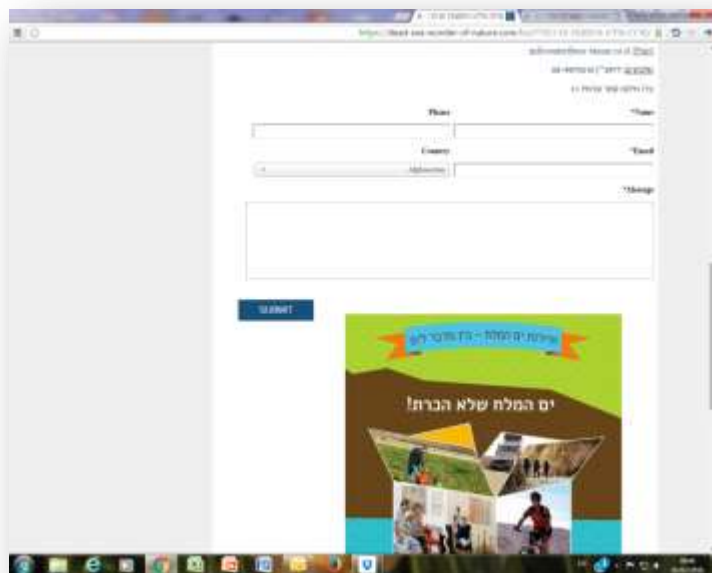
נוף קדומים בים המלח [צילום: זיו שרצר]

חופשה בהתאמה אישית

מיזם מהפכני, חדשני ויחיד במינו בתחום התיירות בכלל, ובמועצה אזורית תמר בפרט • **Dead Sea Booking** - הזמנת נופש בהתאמה אישית • מה שהחל כרעיון שנזרק לחלל האוויר, המשיך במלאכת מחשבת, וכעת, עם בואה של השנה האזרחית החדשה, יצאנו לדרך •

שער אתר האינטרנט

התהליך החל לפני חצי שנה. בעזרת יועצים מביני עניין בתחום, ישב צוות החברה הכלכלית ולמד באופן מקיף את ההיצע הקיים, כלומר מי הם אותם יזמים ייחודיים הנמצאים כאן בתמר. במקביל החלה התארגנות וההיערכות לוגיסטית שכללה רכישת ציוד טכני ותוכנת הזמנות חדישה. בנוסף, התקיים שיתוף פעולה פורה ומועיל עם מערכת ההזמנות של מחלקת האירוח הישראלית, שהביעה תמיכה עמוקה במיזם וסייעה לנו רבות בהתהוותו. אט-אט הבנו שאנו עושים את הצעד הנכון עבור כל הצדדים הנוגעים בדבר: יזמים, תיירים והחברה כלכלית.

הודות להיערכות הטכנולוגית האדירה יכול צוות היועצים המקצועי לספק את המידע המעודכן והמותאם ביותר לצרכיו האישיים של כל לקוח: קבוצות או יחידים; נופש רומנטי או פעילות אקסטרים ועוד. מילות המפתח הן להיטיב עם האורח ולהעניק שירות יעיל ומהיר בנקודה אחת.

ההכנות הושלמו והגענו למועד הפתיחה הרשמי והחגיגי - יומה הראשון של השנה האזרחית החדשה 2016. המקום הנבחר היה מרכז המידע הקיים כיום בסולריום עין בוקק. המתחם עבר שדרוג ושיפוץ והפך למרכז הזמנות מכובד לקבלת קהל. מרכז ההזמנות מהווה גוף מקצועי המאפשר הזמנת חופשה טלפונית או אינטרנטית לכל דורש, ומתאים חופשה ב"תפירה אישית" על פי העדפות ודרישות הלקוח. הדבר בא לידי ביטוי החל מהפרטים הבסיסיים של לינה ומזון ועד מסלולי טיולים, טיפולים ואטרקציות מיוחדות.

גלרינה - אומנות ממוחזרת

הרעיון המרכזי שהוביל את החברה הכלכלית לצאת למהלך הוא ההבנה כי מועצת תמר משופעת ביזמים עצמאיים המציעים למבקרים שלל פעילויות מרתקות, אך שגרת יומם העמוסה אינה מותירה להם יכולת וזמן לעבודת שיווק נכונה. מסיבה זו רבים מהמבקרים באזור אינם מודעים כלל להיצע הפעילויות הנרחב. מערכת זו תיטיב עם היזם ועם התייר שייחשף למכלול הפעילויות ישירות ובמהירות. מבחינת היזם, תיחסך עבודה, למעשה, כל עבודת השיווק והפרסום, שלעתים מעיקה וכרוכה בעלות גבוהה.

מרכז ההזמנות Dead Sea Booking הוא למעשה פורטל אינטרנט מקצועי המציג מידע מקיף על כל אחד מנותני השירות בתחום התיירות ושילוב בין האטרקציות באזור. המוקד זמין ללקוחות 24 שעות, 7 ימים בשבוע, ובו יינתן מענה אנושי וניתן יהיה לקבל את כל האינפורמציה עד ביצוע ההזמנה והתשלום. שירות זה מאפשר מיצוי מרבי של כל לקוח פוטנציאלי ולהפכו ללקוח ממשי. את היזמים נשחרר מעול השיווק הפרטי והמכר וכך ניצור מצב שבו כולם מרווחים.

מבדיקות שנעשו ומניסיון מוכח של מוקדים דומים, ניכר כי אלמנט החיסכון ליזם הפרטי, בשילוב הניסיון של אנשי המקצוע, מלמד שההכנסות יגדלו. מתאמי המכירות ימקסמו כל עסקה ויעשו את החיבורים הנדרשים בין עסק אחד למשנהו.

עד כה נרשמה היענות רבה מצד היזמים שזיהו מיד את הפוטנציאל הגלום בה. בימים אלו אנו ממשיכים בגיוס היזמים להיות חלק ממרכז ההזמנות ים המלח. יש להדגיש כי ניתנה הזדמנות שווה לכולם ליהנות מפלטפורמה זו ללא כל עלות מצידם בחצי שנה הראשונה לפעילות המערכת. בעתיד יגבה תשלום סמלי בעבור השירות ובהתאם לדרישה.

אין ספק שאנו דרוכים ומצפים לשגשוג והצלחה של המערכת החדשה ונשקיע בה את מיטב המשאבים בכדי להביא את נחיצותה ויעילותה לטובת תיירים בארץ ובעולם. ננצל את הבמה הזו כדי לומר כי אנו בחברה הכלכלית קוראים ומזמינים אתכם, יזמי המועצה בתחום התיירות, להצטרף אלינו למיזם מהפכני זה, על מנת שבכוחות משותפים נבסס למען כולם ולמען אזור ים המלח את הפנינה התיירותית שלנו – השוכנת בין מדבר לים בנוף הבראשיתי והייחודי עוצר הנשימה - פלא טבע בקצה העולם.

למידע ופרטים נוספים מוזמנים ליצור קשר *3977

סיור בעמותת כרמלים

כתב : דובי ולפסון

הסיור תוכנן ולווה על ידי מירב אביב, מנכ"לית עמותת כרמלים. אמנם מועדו נקבע לשבוע של סערות, גשמים והצפות, אך ביום המיועד האירו לנו השמים פנים ולא המטירו עלינו גשם.

ביקרנו בכמה תחנות ו"טעמנו" מהפעילות המתבצעת בעמותת כרמלים, שבשטחה מגוון נופים של הרים וים, שמורות טבע, יקבים, אומנות ובעיקר חקלאות פורחת. מירב שיתפה אותנו בפעילות הענפה שהעמותה עורכת ובמקורות המימון. האתרים שבהם ביקרנו מאפיינים כל אחד בצורה זו או אחרת את המגוון התיירותי במרחב עמותת כרמלים.

התחנה הראשונה הייתה חצר האיכרים אסמביה – חצר משק פעילה בבנימינה של החקלאי הדר דור-און. משמעות השם "אסמביה" כפולה: ראשי תיבות של שמות בני המשפחה שעסקו בהקמה, בהכשרה ובפיתוח החצר, תוך התאמתה לאירוח קבוצות; וגם ראשי תיבות של אירוח עם סיפור משפחתי על בנימינה, יין והיסטוריה. המארח הדר דור-און מספר את הסיפור המרגש של משפחתו הקשור בראשית ימי המושבה. מדובר במשפחה שורשית, שאחד מצאצאיה הוא יגאל אלון. בחצר המשק התכבדנו בארוחת בוקר קלה, המוגשת גם לאורחי המקום. במשק מגדלים בין השאר גפנים, ודור-און שותף ביקב המייצר מהם יין. מובן שהוצע לנו לטעום גם מהיין המיוצר במקום.

הדר דור-און באסמביה

משם עברנו למשק אחר המציע גם טיולים ברכבי גולף. המארח חיים כהן, תושב בנימינה מזה כ-30 שנה, הציג בפנינו את עיקר הפעילות התיירותית של המשק: טיולי אופניים. אנו נסענו, כמו חלק מאורחיו הפחות כשירים לרכוב על אופניים, ברכבי גולף נוחים לתפעול. חיים ליווה אותנו בטיול במרחב החקלאי שסביב בנימינה עם הסברים על הסביבה ועל אפשרויות הטיול השונות.

לאחר מכן נסענו לזכרון יעקב, שם שוכן מלון אלמא – מלון מיוחד שהוא חלק מ-1000 חדרי המלון ה"חברים" בעמותה. המלון מהווה גם מרכז אומנויות ועוגן תרבותי. על קצה המזלג מההיסטוריה של המקום (מתוך אתר האינטרנט של המלון): הבניין המרכזי נבנה בשנת 1968 כבית הבראה של "מבטחים" ונחשב לאחד משיאי היצירה הארכיטקטונית בישראל. המבנה זיכה את מתכננו, יעקב רכטר, בפרס ישראל לאדריכלות. נימוקי חבר השופטים לבחירה במקום מתארים באופן ציורי מדוע הוא זכה לכבוד זה:

"יצירתו של רכטר... מהווה דוגמה נדירה ומאלפת של השתלבות יצירה ארכיטקטונית לקליטת מסד הבניין בקרקע ולאפס הבניין בחלקו הצפון עם הרקיע. הוגמה כאן קונצפציה ארכיטקטונית המאחדת באופן מוחלט את מבנה הקרקע ההררי עם נוף הבניין בצורה רגישה ואורגנית, אך עם זאת גלתי שגרתית. רגישות זאת עוברת כחוט השני ביצירה הפלסטית והמרחבית של הבניין על כל פרטיו. השימוש המודע בחומרים צנוצים בצורתם הטבעית מגלית את איכות הפתרון הארכיטקטוני הגמיסי ומעיד על יכולתו של האדריכל להגיש לפתרון מושלם תוך התאפקות מכוונת של שימוש באמצעים."

בשנת 2005 המבנה נרכש על ידי לילי אלשטיין אשר בחרה בו להגשמת חזונה להקמת קומפלקס אמנויות ואירוח ברמה בינלאומית גבוהה ביותר. אמנון רכטר, בנו של יעקב רכטר, הרכיב צוות אשר דאג לשימור המבנה תוך היצמדות לתוכניות ולחומרי הגלם המקוריים ולהשמשתו כמרכז אמנויות הכולל שני אולמות קונצרטים וגלריות לאמנות, בנוסף למלון הקיים.

לילי אלשטיין

אולם הקונצרטים במלון

הסברים על ההיסטוריה ועל הפעילויות המתקיימות במלון בהווה שמענו מפי מנהל השיווק דוד אור. לאחר מכן ערכנו סיור מקיף בשטחים הציבוריים של המלון והתרשמנו מהארכיטקטורה המוצלחת, מיצירות האומנות, מאולמות ההופעה המאובזרים וכן מהנוף המרהיב הנשקף אל הים.

את היום סיימנו ב"חויית הרוכבים", אתר מוכר וותיק הסמוך ליישוב בית אורן, אשר שילב לאחרונה בפעילותו אפשרות לינה חדשה: קמפינג למשפחות בקרוונים ובאוהלים בסגנון הכול כלול, במסגרת רשת אתרי הקמפינג "סוויטה בטבע". כאן מציגים קונספט חדשני לנופשים, משפחות, זוגות ואפילו

מתקני הלינה המאובזרים מקנים תחושה של נפש איכותי במחירים עממים. מגוון אטרקציות ואף מסעדה טובה מוצעים לנופשים. גם אנו סעדנו במקום את ארוחת הצהריים, ופנינו כל אחד לעיסוקיו הוא.

הקמפינג בחויית הרוכבים

הסיור היווה כר פורה למשתתפים להחלפת דעות ורעיונות על מה שראו וחוו, ובכלל על הפעילות התיירותית במרחב הכפרי. תודה למירב אביב, מנכ"לית עמותת כרמלים על הסיור המאלף, כן ירבו סיורים מוצלחים.

לינקים לאתרים:

www.carmelim.org.il - עמותת התיירות כרמלים

[/http://www.asambia.co.il](http://www.asambia.co.il) - אסמביה

[/http://www.btb.co.il](http://www.btb.co.il) - חיים כהן – אופניים

[/https://www.elmahotel.co.il](https://www.elmahotel.co.il) - מלון אומנויות "אלמא"

<http://www.havayat-harochvim.org.il/> - "חויית הרוכבים"

תלמים - חווה שיקומית תיירותית

כתבה: חנה גינת, רכזת תיירות חוות תלמים

"תלמים" היא חווה אורגנית מטופחת ופורחת שבה עובדים כמאה בני אדם בעלי מוגבלות שכלית התפתחותית. יחד עם צוות העובדים וצוות המתנדבים המלווה אותם, שיקמו העובדים את משק החי של הקיבוץ והקימו חממה לצמחי תבלין ומשתלה לגידול עצי ארץ ישראל. הם בנו דיר הכולל כיום למעלה ממאה כבשים לגידול בשר, ופתחו מפעל מזון לכלבים ולחתולים המשווק מזון למשקים רבים.

לצד התעסוקה החקלאית, נפתח אגף יצירה לאלה שאינם מעוניינים או אינם יכולים לעבוד בעבודות המשק, והם מייצרים בו נרות, עבודות רקמה ואמנות.

עובדי "תלמים", הנושאים כולם בתואר "חברים", מגיעים לחווה מעפולה, ממגדל העמק, מיישובי המועצה האזורית עמק יזרעאל ומטבריה ועובדים בה כשבע שעות מדי יום. הם נהנים ממגוון רחב של פעילויות: טיפול בבעלי החיים, טיפוח גינת הירק האורגנית, אריזה ויצירה. רובם ככולם עברו הכשרות במשרד החקלאות, בהתאם לעיסוקם בחווה, כדוגמת ההכשרה באמצעות "ארגון החקלאות האורגנית בישראל". עם סיום הקורס הוענקה להם תעודת סיום במסלול יסודות החקלאות האורגנית.

הקמת מרכז מבקרים בחוות תלמים

מרכז המבקרים בחווה הוקם ע"י עמותת אשכולות בעמק ובהר, במטרה להפגיש את האורחים המגיעים לחווה עם אוכלוסייה שונה, המורכבת, כאמור, מאנשים בעלי מוגבלות שכלית - ה"חברים". העמותה חותרת להשגת כבוד ושוויון לאנשים עם צרכים מיוחדים ומבקשת לשלבם בחברה סובלנית ותומכת שתעניק להם הזדמנות לחיים איכותיים.

מרכז המבקרים נועד להשפיע על הסביבה וליצור דיאלוג בין עובדי החווה לסביבה באמצעות פעילויות משותפות בין ה"חברים", לבין המבקרים שיגיעו לחווה. במהלך הביקור ה"חברים" והאורחים משתפים פעולה יחדיו בנושאי שימור הסביבה, קיימות, חקלאות אורגנית ועוד.

המפגש והפעילות המשותפת מאפשרים היכרות עם יכולותיהם וייחודם של החברים המארחים ונוצר מפגש בין שווים.

קיימות אפשרויות מגוונות לסיור ולהפעלה בחווה, שאותן מעבירים או ששותפים להן בצורה משמעותית - חברי תלמים.

תוכנית ביקור בסיסית בחוות תלמים

במתחם הכניסה נאספים המבקרים ומאזינים להסברי מדריך מצוות העובדים החבר בחוות תלמים, על המקום, על האוכלוסייה ועל הרעיון האקולוגי. מתכבדים בתה צמחים מגידולי החווה המתבשל על תנור מיוחד.

סיור

מרחבת מתחם הכניסה פונים לשביל הליכה לתוך החווה פנימה ופוגשים בסיור בחמש תחנות:

גינת ירק

גינת הירק ממוקמת משמאל לשביל ההליכה. מימין לשביל ישנו "ספסל" שנבנה על ידי החברים מחומרים ממוחזרים (צמיגים). במקום ניתן הסבר על גן הירק, שהוקם על ידי אחד החברים, ומשוחחים על קומפוסט, שיטות גידול, חיפוי (סולרי), סוגי הירקות וזמני שתילתם, ואפשר גם לטעום ממה שניתן.

ספארי

בספארי יש בעלי חיים שונים. במקום משוחחים על רווחת החיות ועל הטיפול בהם, תוך הדגמה של החברים העובדים. לאחר מכן בהנחיית העובדים, מאכילים ביחד את החיות.

הבוסתן

עולים במעלה השביל ומגיעים לבוסתן יפה. לצד עצי הפרי נמצא אמפיתיאטרון קטן באווירה עתיקה וקסומה. האמפיתיאטרון מוגבה מעט מפני השטח, וניתן לקיים בו שיחה נוספת על החווה, כמו כן, אפשר לשהות בו להפסקה נינוחה ולארוחה קלה [בארגון עצמאי של המבקרים או בארגון החווה].

דיר

מהבוסתן מטפסים מעט גבוה יותר ומגיעים לדיר. דיר העזים הגדול מנוהל במקצועיות רבה ע"י ליאת פיניאן ובפיקוח וטרינרי. צוות העובדים הוכשר ע"י ארגון החקלאות האורגנית בישראל. הסבר על הדיר ניתן ע"י החברים. מדברים על הסוגים בצאן, על הרבייה, על הטלאים, על הטיפולים ועוד. האורחים מוזמנים לקחת חלק בהאכלת הכבשים.

הטוקול

את הסיור המודרך מסיימים בטוקול. הטוקול הוא בית שנבנה ע"י החברים מחומרים ממוחזרים: קירותיו עשויים בוץ ומחופים מבפנים מבקבוקי פלסטיק ושקיות פלסטיק; הגג עשוי קני סוף שמקורם בנחל שבסביבה. בתוך הטוקול ניתן לקיים סדנה, דיון או הרצאה בנושא נבחר. הסיור מסתיים בשיחה ובביקור בחנות שבה ניתן לרכוש ממוצרי החווה.

כנוסת, מציעה חוות תלמים:

פעילות עונתית

בתקופת המסיק, מחודש אוקטובר עד אמצע-סוף דצמבר, מוסקים החברים את עצי הזית ומייצרים שמן זית בבית בד קטן. גם האורחים המגיעים לחווה משתתפים במסיק ובהפקת שמן בבית הבד.

עבודות פיסול

העבודות נעשות מחומרים ממוחזרים, כמו שקיות פלסטיק, ברזלים ונוצות. קבוצה המגיעה לטיול בחווה מוזמנת ליצור פסל ממוחזר כ"מתנה" לחווה. הכנת הפסל היא חוויה ליוצריה.

מטבח שדה

ניתן להכין ארוחה במטבח השדה הבנוי מלבנים ומבוץ. תנור לבנים - את הלבנים הכינו העובדים מטיט, מבוץ ומקש. לתנור הוסיפו אבנים שסוקלו מגן הירק. על התנור מכינים מרק או תבשיל קדירה, המכילים צמחי תבלין וירקות שגודלו בחווה.

אומנות

ניתן לשלב סדנאות אומנות כגון פסיפס ופיסול בחומרים ממוחזרים. העבודות יישארו בחווה, ישולבו בה וישמשו עדות נוספת לשיתוף פעולה ולקשר גלוי וסמוי בין המבקרים לבין החברים.

משחקים

ניתן לערוך את המשחק "חפשו את המטמון" בעקבות "פלוטו - הכלבלב מקיבוץ מגידו".

יתר על כן, המבקרים מוזמנים לקחת חלק בבנייה ובפיתוח של החווה, כגון שיפור מטבח השדה, שיפוץ בית הבוץ ובניית השבילים ופינות שונות.
כף המקר בחוות תלנויים יצא בקיור בה צניין וסיפוק, חוויה והתנסות חדשה.
כאמ יתקבלו בהרכה ומאור פנימ צל ידי הצוות וה"חברים".

הביקורים בתיאום מראש בלבד!

להזמנות: חנה גינת, טל': 052-3638114, דוא"ל חנה: hana@eshcolot.org, אתר: <http://eshcolot.org/>

תקציר הרצאה של קלאוס ארליך - מזכיר ארגון התיירות הכפרית האירופאי

הביא לדפוס: קובי מלר, יועץ פרטי להקמה ולפיתוח תיירות כפרית

מאפייני התיירות הכפרית באירופה

קיימים 3 מעגלים של מוצרים:

- תיירות חקלאית, שהיא פעילות תיירותית המתקיימת במשק חקלאי פעיל וקשורה לפעילות החקלאית המתקיימת בו.
- כל פעילות תיירותית המתקיימת במרחב הכפרי, כולל לינה, מזון ואטרקציות הקשורים למרחב הכפרי (נופש פעיל, מסורת, תרבות, אירועים ומופעים ועוד).
- המעגל הרחב כולל את כל הפעילויות התיירותיות המתקיימות במרחב הכפרי, כולל כאלה שאינן קשורות למאפייני החיים במרחב הכפרי (בתי מלון יוקרתיים, קזינו, מרוצי סוסים וכדו')

על ארגון התיירות הכפרית האירופי

- קיים בכל מדינות אירופה
- מייצג כ- 30% מכלל העוסקים בתחום
- כ- 55 אלף חברים בארגון
- הארגון תומך בחבריו בשיווק, בהכשרה מקצועית ובייצוג פוליטי

התועלת לחברי הארגון
סיוע טכני ותמיכה פוליטית;
מיתוג, נראות, תדמית;
ידע והכשרה מקצועית;
הנחות מספקים;
מכירות והזמנות.

איכות ומיתוג
דירוג היחידות ע"י גופים
פרטיים

- מערכת הדירוג הציבורית הקיימת אינה רלבנטית
- הדירוג הציבורי אינו מתאים להערכות הלקוחות
- יש כמה מותגים חזקים ומוכרים
- משקפים את צורכי הלקוחות, הכוללים ערך מוסף
- הדירוג עדיין רלבנטי בעידן האינטרנט

גורמים המשפיעים על שביעות הרצון של הלקוחות

הגורם הדומיננטי הוא יחס אישי, וכן האווירה, הניקיון, הארוחות, הסביבה, היחס בין העלות לאיכות ועוד.

הגורמים לאי-שביעות רצון הם מידע מטעה, היעדר יחס אישי, לכלוך, אוכל מאכזב ועוד.

גורמים חשובים להצלחת המיזם של תיירות כפרית
(Target markets) גיוון של שוקי יעד
שימור וטיפוח הערכים והנכסים הכפריים
חשיפת היעדים

אתגרים ושינויים

שינוי בין-דורי של הבעלים ושל הלקוחות מחשוב התקשורת והמכירות.
הגדרת המוצר, פיתוח ונראות
שינוי הציפיות והערכים
שווקים חדשים - גמלאים, חובבי טבע מכל העולם
"קטן זה יפה"
שפע מידע זמין גם עבור המפעילים.

תיירות חקלאית באיטליה - רשמים ותובנות מסיוור לימודי

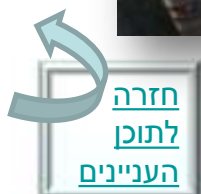
כתב וצילם: בני בן ישראל

איטליה היא הרבה יותר מפיצה ומפסטה; תמונת הנוף הידועה של בית חווה על הגבעה ושדרת הברושים המובילה אליו ידועה לכול ומוכרת בעולם כמותג אירוח כפרי. ואכן, חלוצי האגריטוריזמו - Agriturismo בעולם היו האיטלקים. כבר לפני 50 שנה החלה באיטליה מגמה לעידוד חקלאים לעשות שימוש במבני משק ישנים בחוות כדי לארח בהם תיירים. בהמשך נולדו שבילי היין של קיאנטי ופיאמונטה; ואחריהם - מותגי חקלאות המוגנים בתו התקן האזורי - DOP, שוקי איכרים, פסטיבלים אזוריים ועוד שפע פעילויות למבקרים בסביבה הכפרית.

הקבוצה בחווה של מאוריצי

לפני כשנה וחצי התבקשתי על ידי ענף התיירות של קיבוץ אורטל להכין תכנית לסיור לימודי לאיטליה שיאפשר ללמוד בהתרשמות בלתי אמצעית כיצד הופכים סביבה כפרית וחקלאית ליעד תיירות איכותי ומיוחד. תוך זמן קצר יצאתי עם 5 אנשי מפתח מתחום החקלאות והתיירות מהקיבוץ לסיור מרתק באיטליה.

מטרות הסיור היו הרחבת הידע בתחום התיירות החקלאית, קבלת השראה ממקרי הצלחה והתנסות בלתי אמצעית בחוויה ייחודית, כך שניתן לייצר כמוה בארץ. באופן מכוון בחרנו אזורים מאותגרים שלא זכו למיתוג עולמי, הרחק ממרכזי התיירות ובלב השטחים החקלאיים.

המפגש הראשון שלנו התרחש בחבל פיאמונטה עם יזם בתחום התקשורת והשיווק, שהקים בבית חווה, מלון, ספא כפרי ומסעדה. שמענו ממנו הרצאה מעוררת השראה בתחום השיווק והחוויה התיירותית וסיירנו בחווה שתוצרתה מוגשת במסעדה ונמכרת לאורחי המלון. למדנו על דרכים יצירתיות להגיש לאורחים חוויה מיוחדת, על אופני שיווק ברשתות החברתיות וגם, איך לא, זכינו לארוחת מלכים במסעדת החווה.

סלפי מול הנוף בפיאמונטה

הרצאה של עמותת התיירות המקומית

היעד הבא באזור אמיליה רומאניה כלל אירוח בחווה שהוקמה לאחרונה, ובה יקב, כרמים, מלון אירוח ומתחם אירועים. האתר מקודם ומשווק באמצעות עמותת תיירות אזורית, שאירחה אותנו לרב-שיח עם היזמים ומפעילי התיירות בסביבה. למדנו על האתגרים בשיווק ובמכירת המוצר התיירותי, על פתרונות יצירתיים ועל ההצלחה המושגת בסופו של תהליך מאומץ.

בין המפגשים התרשמנו משילוט של דרכי יין ושמן זית, הגשת המידע למבקרים במפות ובמדיה הווירטואלית, עיצוב אתרים בדרך מושכת, היצע חוויות ותוכן למבקרים וצורות לינה מגוונות העושות שימוש בקיים. פגשנו יננים, בעלי יקבים, מפעילי צימרים וסוכני תיירות מקומיים. כל המפגשים כללו חוויה אישית של השירות, הרצאות רקע ושיחות עם היזמים המקומיים.

מצודה שהפכה למלון

לאחר 6 ימים חתמנו את הסיור בחווה חקלאית אורגנית המארכת קבוצות מהעולם ללימוד תחום החקלאות כמסר חברתי מקיים. סיירנו עם מרקו היזם במשק החי ובשטחי הזיתים שהוא ואורחיו שתלו בעצמם שנתיים קודם לכן. מרקו שסיכם עבורנו את החוויה, אמר לנו את המשפט הבא: "כשחלמתי להקים אגריטורזמו, לא הבנתי את גודל האתגר, והיום 6 שנים מאוחר יותר, אני הולך לישון מותש מעייפות וקם כל בוקר עם חיוך ענק של סיפוק"... ואנחנו, למדנו, נהנינו וחזרנו הביתה מלאי השראה כדי ללכת בדרכו של מרקו ולפתח את חלקת האלוהים הקטנה שלנו בהצלחה לא פחותה.

הכותב הוא מתכנן תיירות ויועץ בחממות תיירות, מרצה ומלמד קולינריה ותיירות חקלאית, יזם ובעלים של חברת טיולי בוטיק.

נייד : 054-2124567

דוא"ל : benny@moltoben.co.il

אתר : www.moltoben.co.il

ביוזמת מט"י נתניה. סיור במתכונת דומה מתוכנן לסתיו 2016 ויהיה פתוח לקהל מקצועי בתחום התיירות. לפרטים נוספים ניתן לפנות לצביקה רובינשטיין:

Zvi@mati-netanya.org.il

חווה חקלאית אורגנית ללימוד חקלאות בת קיימא

טיול לעץ מיוחד במרחב הכפרי

פיקוס בנגלי – יער הפיקוסים בשדה אליהו

כתב וצילם: ישראל גלון, מנהל אגף פרחים והנדסת הצומח, שה"מ, משרד החקלאות ופיתוח הכפר

פיקוס בנגלי

Ficus bengalensis

משפחה: תותיים

מיקום העץ: קיבוץ שדה אליהו, חורשה במרכז המשק

ממדים: גובה: 20 מ'; קוטר נוף: 35 מ'

היקף גזע בגובה 1.3 מ': 5.9 מ'

גיל העץ: 65 שנה

אופן ההגעה: בעמק בית שאן פונים מזרחה מכביש 90 בצומת הנצי"ב. נוסעים בדרך שלושת הקיבוצים עד קיבוץ שדה אליהו. החניה בקיבוץ היא ליד חדר האוכל. לאחר 5 דקות של הליכה נגיע לחורשת הפיקוסים שמאחורי חדר האוכל וליד בית ההורים.

סיפורו של העץ: הפיקוס הבנגלי הראשון בחורשה המרשימה הנו צאצא של הפיקוס הבנגלי הראשון בארץ הנטוע משנת 1888 במקווה ישראל. העץ הראשון הגיע לקיבוץ שדה אליהו ע"י תלמיד מקווה ישראל שהביא לקיבוצו מזכרת צנועה – ענף מעץ הפיקוס הבנגלי ה"מקוואי" בשנת 1946. לימים נשתלו ליד הצאצא המקוואי שתילים נוספים של פיקוס בנגלי ופיקוס השדרות, שיצרו במקום חורשה טרופית עבותה הנפרשת על פני כשלושה דונמים. החורשה בעלת שורשי תמך רבים ושורשי אוויר המקנים למקום אווירה מיוחדת לבילוי ולמנוחה. כדאי לשלב את הסיור במקום בביקור ב"ביו-תור", שם ניתן ללמוד מהי חקלאות אורגנית והדברה ביולוגית, שקיבוץ שדה אליהו הוא ממוביליה בישראל. בכביש המוליך לקיבוץ נראית למרחוק שדרת עצי ושינגטוניות [עצי דקל צרים וזקופים] שנטעו הטמפלרים בראשית המאה ועשרים.

עצים נוספים בקיבוץ: העץ השולט ברחבי הקיבוץ הוא התמר המצוי הנטוע ברחבי המשק ומקנה למקום את נופו המיוחד. בנוסף נטועים ברחבי הקיבוץ עצי זית אירופי, עצי פיקוס השדרות ופיקוס קדוש וכן שדרה נדירה של עצי תספסיה צפצפנית.

על העץ: העץ ירוק עד, גדול ממדים, ומוצאו מהודו. שורשיו שטחיים, ושורשי התמך שלו מרשימים במיוחד. הפרי פגה שחורה ארגמנית, המתרכך בבשלותו.

קישורים לנעשה בעולם - 1

איתרה: דיאנה קלמן, מנהלת מרכז המידע, משרד החקלאות ופיתוח הכפר; תרגם: צפירי בצר

תובנות האירופאים לגבי המדיניות החקלאית של האיחוד

[http://www.moag.gov.il/agri/files/Europeans_Agriculture_and_the CAP.pdf](http://www.moag.gov.il/agri/files/Europeans_Agriculture_and_the_CAP.pdf)

מסקר הבודק את יחס האוכלוסייה האירופית למדיניות החקלאית של האיחוד עולה שהאירופים מאמינים כי בשעה שהמדיניות החקלאית של האיחוד ממלאת את תפקידה בהבטחת הספקת מזון סדירה ורציפה ליבשת, היא צריכה לעשות יותר כדי להבטיח רמת חיים הוגנת וסבירה לחקלאי הפשוט, לשמור ולהגן על הסביבה ולהתמודד עם שינויי האקלים.

במיוחד סוברים האירופאים שחיזוק התפקוד החקלאי בשרשרת המזון והשקעה באזורים כפריים צריכים להיות בעדיפות ראשונה ב-CAP.

תוצרי הסקר כוללים דוח וסיכום של הממצאים העיקריים וכן מסד נתונים של התוצאות שהתקבלו מכל מדינה החברה באיחוד, בשפה האנגלית ובשפת המדינה.

קישורים לנעשה-בעולם 2

איתרה: דיאנה קלמן, מנהלת מרכז המידע, משרד החקלאות ופיתוח הכפר; תרגם: צפריר בצר

מדיניות פיתוח כפרי באיחוד האירופי

<http://epthinktank.eu/2015/09/25/eu-rural-development-policy//>

במהלך השנים התייעל הפיתוח הכפרי והאזורי עד לגיבוש מדיניות מחייבת של האיחוד האירופי ברמת המדינות. התפתחות זו חלה במשך שנים, עם הגידול בחברות האיחוד, אשר משנת 2004 קיבל בברכה 13 ארצות חדשות שהצטרפו אליו והוסיפו גיוון רב לאזורים הכפריים באירופה. רבגוניות זו הייתה נחוצה כדי להתמודד עם השינויים הסוציו-אקונומיים והדמוגרפיים, שנוספו עם הצטרפותן של המדינות החדשות. עניין זה תרם גם להתמודדות עם האתגרים החדשים, כגון שינויי אקלים וייצור אנרגיה ממקורות מתחדשים (פסולת חקלאות וכו'), וכן להתמודדות עם חקלאות בת-קיימא ועם תחרותיות בתחום.

המדיניות החדשה של הפיתוח הכפרי לשנים 2014-2020 תוכננה כך שתשפר את איכות החיים בקהילות הכפריות ותמצה בהן את פוטנציאל הפיתוח. תכנית זו מתוקצבת ב-99 ביליון אירו. המדיניות שהוזכרה מתואמת עם התכנית לפיתוח החקלאות CAP, שבוצעה בשנת 2013.

המדיניות תואמת לתכנית החומש לשנת 2020, המדברת על גידול מתמיד בייצור החקלאי. פרט חשוב מאוד של המדיניות שהוזכרה הוא שהשלטונות הלאומיים, האזוריים והמקומיים אחראים לתכנון וליישום של תכניות הפיתוח שהוכנו ל-7 שנים, בהתבסס על העקרונות והצעדים שהוצעו לקרן החקלאות לפיתוח של השטחים הכפריים.

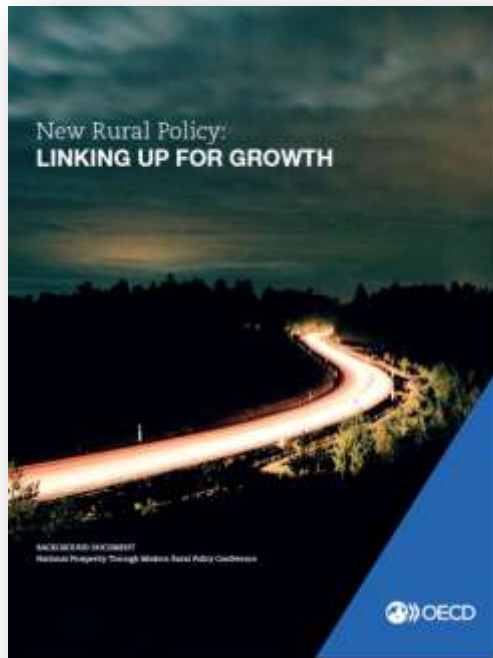
קישורים לנעשה-בעולם 3

איתרה: דיאנה קלמן, מנהלת מרכז המידע, משרד החקלאות ופיתוח הכפר; תרגם: צפריר בצר

מדיניות כפרית חדשה של ה OECD

http://www.moag.gov.il/agri/files/New_Rural_Policy.pdf

בשנת 2006 המדינות החברות ב-OECD הכינו את התבנית, כלומר את התכנית הכללית החדשה לפיתוח אזורי. זוהי הפעם הראשונה שבה גובשה מסגרת לתכנית המציבה את המדיניות לאסטרטגיה בהשקעות המעודדת תחרותיות בשטחים כפריים. עניין זה מהווה שינוי רדיקלי מהתכנית הקודמת של מתן מענקים וסובסידיות לסקטור הכפרי. יש לציין כי עומק השינוי לא הוערך נכונה.

כעת, כשמדינות ה-OECD חוגגות את הוועידה העשירית לפיתוח כפרי, מאחוריהן כבר 10 שנות ניסיון, כך שהן יכולות להשקיף ממעל על התכנית החדשה לפיתוח כפרי ולהתבונן בצעדים ובשלבים העתידיים של התכנית החדשה.

בשנת 2006 אף אחד לא צפה את המשבר הפיננסי ואת משבר החובות שפקדו את מדינות ה-OECD ואת העולם כולו. משבר זה השפיע הן על חיי האזרחים והן על החיים הציבוריים.

קישורים לנעשה-בעולם 3

“The success of large numbers of rural regions highlights the potential that can be tapped when rural communities are able to mobilise their place-based assets.”
- Angel Gurría, OECD Secretary-General

המשך...

הממשלות עמלו קשה באמצעים ובתקציבים ציבוריים מוגבלים והשקיעו אותם בזהירות במרחב הכפרי. כמו כן, השקיעו כספים פרטיים, בעיקר כדי לפתח מקומות עבודה לאוכלוסייה. לכך הייתה השפעה חיובית על הכלכלה של מדינות רבות ב-OECD. התכנית החדשה לפיתוח כפרי הייתה התשובה לכך והתאימה לשינוי התנאים בשטחים הכפריים.

ניתוחים סטטיסטיים הראו שהחקלאות כבר איננה המקור העיקרי לתעסוקה ולהכנסה. זה הוביל לכך שהממשלות ראו באזורים הכפריים פוטנציאל לגידול כלכלי בענפים נוספים. לשינוי כיוון בגידול הייתה השפעה מכרעת על האסטרטגיה לפיתוח כפרי – אך היא דרשה הרבה מקורות ידע, אינפורמציה ומעורבות של גופים ארציים. הגופים הללו הם ממשל מחוזי, גופים עסקיים, משקיעים ועוד. באותו הזמן ההשפעה של גופים ארציים, כמו התאחדות האיכרים והחקלאים, פחתה. זאת הוכחה לכך שבאיחוד האירופי, כאשר מקורות מימון מופנים לתשלום ישיר לאיכרים ולחקלאים, ההיקף של ההעברות לחקלאים – יורד.

